

УПОВНОВАЖЕНИЙ
Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008 E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua тел. (044) 298-70-33

_____. _____. 20__ № _____
На № _____ від _____. _____. 20__

Голові Закарпатської обласної ради

Олексію ПЕТРОВУ

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України «Про Уповноваженого
Верховної Ради України з прав людини»)

Статтею 3 Конституції України визначено, що людина, її життя і здоров'я є найвищою соціальною цінністю.

Права і свободи людини і громадянина закріплено у Розділі II Конституції України та відповідно до статті 22 Основного Закону України не є вичерпними, гарантуються і не можуть бути скасовані.

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина, метою якого є:

захист прав і свобод людини і громадянина, проголошених Конституцією України, законами України та міжнародними договорами України;

додержання та повага до прав і свобод людини і громадянина у відносинах, що виникають між юридичними особами публічного та приватного права, а також фізичними особами, які перебувають на території України, у випадках, передбачених окремим законом;

запобігання порушенням прав і свобод людини і громадянина або сприяння їх поновленню;

сприяння приведенню законодавства України про права і свободи людини і громадянина у відповідність до Конституції України, міжнародних стандартів у цій сфері.

З метою реалізації зазначених вище норм законодавства України на виконання мого доручення здійснено вибірковий моніторинг додержання прав дітей з особливими освітніми потребами, переведених у заклади освіти у зв'язку з ліквідацією всіх спеціальних шкіл-інтернатів у Закарпатській області. Працівниками регіонального представництва

УВ
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав
людини
№14597.2/КО-10006.3/21/21/32.1 від 01.12.2021
КЕП: Денісова Л. Л. 01.12.2021 16:37
5FBB77F7B650371D04000000AF67000081E00000

Уповноваженого в західних областях було здійснено 6 моніторингових візитів до загальноосвітніх закладів для з'ясування, зокрема, таких питань: чи приступили діти, які переведені з ліквідованих спеціальних шкіл-інтернатів, до навчання з 1 вересня поточного року; чи застосовуються стосовно дітей такі форми індивідуального навчання, як екстернатна, сімейна (домашня) та педагогічний патронаж; чи складено на кожного учня з особливими освітніми потребами індивідуальні програми розвитку відповідно до індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності тощо.

Між тим відповідно до статті 17 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», з метою недопущення порушення права дітей з особливими освітніми потребами на освіту мною було відкрито провадження за зверненням батьків вихованців ліквідованої Перехрестівської спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату I-II ступенів.

За результатами моніторингу, здійсненого до Ужгородської гімназії № 13 Ужгородської міської ради; Фанчиківської загальноосвітньої школи I-III ступенів Виноградівської міської ради; Бедевлянського опорного закладу загальної середньої освіти I-III ступенів Бедевлянської сільської ради Тячівського району; Буштинського ліцею Буштинської селищної ради Тячівського району; Підвиноградівської загальноосвітньої школи I-III ступенів Виноградівської міської ради з'ясовано, що у вказаних закладах навчається 37 із 99 дітей з особливими освітніми потребами, які були переведені до закладів освіти у зв'язку з ліквідацією спеціальних шкіл-інтернатів у Закарпатській області.

Результати моніторингу виявили, що рішення про ліквідацію всіх спеціальних шкіл в області прийнято без детального аналізу ситуації, без вивчення можливостей територіальних громад щодо створення відповідних умов для навчання дітей з особливими освітніми потребами, без урахування наявності кадрового потенціалу, принципу доступності до освітніх та реабілітаційних послуг, яких потребують діти, наявності відповідної інфраструктури тощо.

Під час візитів виявлено низку порушень прав дітей.

1. Право на якісну освіту та належні умови здобуття освіти, гарантоване статтею 28 Конвенції ООН про права дитини, статтею 53 Конституції України, статтею 19 Закону України «Про охорону здоров'я», статтею 26 Закону України «Про повну загальну середню освіту».

Діти з особливими освітніми потребами не змогли своєчасно приступити до навчання, оскільки не мали висновків інклюзивно-ресурсного центру. Як наслідок, 5 учнів Ужгородської гімназії № 13 приступили до навчання в інклюзивних класах лише з 1 жовтня відповідно до наказів директора гімназії від 30.09.2021, а стосовно однієї дитини не було визначено форму навчання. У Фанчиківській загальноосвітній школі I-III ступенів Виноградівської міської ради 2 учні приступили до навчання згідно з наказом директора школи від 30.09.2021, та 1 учень Підвиноградівської загальноосвітньої школи I-III

ступенів Виноградівської міської ради – після 13.09.2021 з огляду на те, що інклюзивні класи відкрились із затримкою.

Діти не отримують корекційно-розвиткових занять, які рекомендовані у висновках інклюзивно-ресурсного центру про комплексну психологічно-педагогічну оцінку розвитку дітей, з огляду на те, що в загальноосвітніх закладах освіти немає вчителів-реабілітологів, вчителів-логопедів, вчителів-дефектологів (Ужгородська гімназія № 13, Фанчиківська загальноосвітня школа I-III ступенів Виноградівської міської ради, Бедевлянський опорний заклад загальної середньої освіти I-III ступенів Тячівського району, Підвиноградівська загальноосвітня школа I-III ступенів Виноградівської міської ради, Буштинський ліцей Тячівського району).

Не призначено асистента вчителя в інклюзивних класах Ужгородської гімназії № 13 та Бедевлянського опорного закладу загальної середньої освіти I-III ступенів Тячівського району.

Не всі заклади змогли організувати інклюзивне навчання для дітей, тому є діти, які навчаються за такою формою, як педагогічний патронаж, що не сприяє їх соціалізації та інтеграції в суспільство (3 учні Бедевлянського опорного закладу загальної середньої освіти I-III ступенів Тячівського району).

На час моніторингу не було розроблено індивідуальних програм розвитку та індивідуальних планів для дітей відповідно до їх індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності (Ужгородська гімназія № 13, Фанчиківська загальноосвітня школа I-III ступенів Виноградівської міської ради, Бедевлянський опорний заклад загальної середньої освіти I-III ступенів Тячівського району).

2. Право на життя та охорону здоров'я, зокрема достатнє харчування, належні умови для здобуття освіти, яке закріплено статтею 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статтею 27 Конституції України, статтями 12, 20, 21, 38 Закону України «Про повну загальну середню освіту».

Відповідно до розпорядженням Голови Закарпатської обласної державної адміністрації від 25.01.2019 № 39 «Про видачу ліцензії на провадження освітньої діяльності» Ужгородська гімназія № 13 отримала ліцензію на провадження освітньої діяльності за рівнем повної загальної середньої освіти - здобуття початкової освіти та базової середньої освіти з обсягом 320 осіб. При цьому в гімназії навчається 328 дітей. Оскільки кількість дітей не відповідає потужності закладу, спеціальні класи, в яких навчаються діти з особливими освітніми потребами, навчаються у другу зміну. Діти отримують харчування відповідно до розкладу з 12:30, яке визначено як сніданок.

Окрім того, в загальноосвітніх закладах немає ресурсних кімнат для корекції психофізичного розвитку осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються в інклюзивних та спеціальних класах закладів освіти.

Звертаю увагу, що відповідно до частини другої статті 32 Закону України «Про повну загальну середню освіту» у разі реорганізації чи ліквідації закладу

загальної середньої освіти Закарпатська обласна рада як засновник зобов'язана забезпечити учням можливість продовжити здобуття загальної середньої освіти на відповідному рівні освіти.

Разом із тим відповідно до пункту 18 частини першої статті 43 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» обласні ради вирішують питання розподілу переданих з державного бюджету коштів у вигляді дотацій, субвенцій відповідно між районними бюджетами, місцевими бюджетами міст обласного значення, сіл, селищ, міст районного значення.

Порядок та умови надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 14.02.2017 № 88.

На підставі викладеного та з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина та недопущення їх у подальшому, керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 22 Закону України від 23.12.1997 № 776/97-ВР «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

п р о ш у:

1. Розглянути подання та невідкладно вжити заходів, спрямованих на додержання прав дітей з особливими освітніми потребами, шляхом:

- вжиття заходів щодо забезпечення дітей якісним навчанням, психолого-педагогічними і корекційно-розвивальними послугами за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами;

- вжиття заходів щодо створення у закладах освіти ресурсних кімнат для корекції психофізичного розвитку осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються в інклюзивних та спеціальних класах закладів освіти;

- організації навчання та харчування дітей відповідно до Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 25.09.2020 № 2205.

2. Про результати розгляду подання та вжиті заходи у місячний строк мене повідомити.

3. Звертаю увагу, що відмова органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності, їх посадових і службових осіб від співпраці, а також умисне приховування або надання неправдивих даних, будь-яке незаконне втручання в діяльність Уповноваженого з метою протидії передбачають відповідальність згідно з чинним законодавством.

Уповноважений

Людмила ДЕНІСОВА

